

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
КАФЕДРА ФІНАНСОВОГО ТА ПОДАТКОВОГО ПРАВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Організаційно-правові основи управління публічними фінансами в Україні

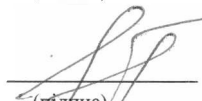
вищої освіти II рівня, II курсу, ПМУЗ-23-1 групи,
спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування»

професійна програма «Публічне управління фінансовою діяльністю держави та органів
самоврядування»

(підпис)

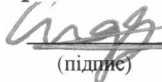
Долиніна Вікторія Вікторівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

керівник

(підпис)

Рябченко Олена Петрівна, к.ю.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

освітньо-професійної

(підпис)

Сидоренко Олексій Миколайович, к.е.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

до захисту за рішенням кафедри фінансового та податкового права
від «09» січня 2025 р. № 8.

кафедри

(підпис)

Глух Марина Василівна, к.ю.н., професор
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Регистрація № 2 27.01.25 [підпис]
(дата) (підпис відповідальної особи)

Результати перевірки дозахисту 07.01.2025. [підпис]
(до захисту, на доопрацювання) (дата) (підпис)

Результат захисту добре 10.02.2025. [підпис]
(оцінка) (дата) (підпис)

Голова комісії: [підпис] О.Г. Михайлова
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії: [підпис] М.В. Глух
(підпис) (ініціали, прізвище)

[підпис] О.А. Долгий
(підпис) (ініціали, прізвище)

[підпис] А.В.Гарбінська-Руденко
(підпис) (ініціали, прізвище)

ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Об'єкти контролю	Діапазон оцінки в балах	Фактична кількість балів	Примітки	Дата, П.І.П.: голови комісії членів комісії, секретаря, (підписи)
------------------	-------------------------	--------------------------	----------	---

ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ КОМІСІЄЮ ПО ЗАХИСТУ				
1. Доповідь	від 0 до 10	10		1. Бондарук 2. Дідух 3. Дідух 4. Дідух 5. Дідух
2. Роздатковий матеріал	від 0 до 5	5		
3. Знання теоретичного та практичного матеріалу, вміння відповідати на запитання	від 0 до 25	25		
4. Апробація (участь у конференціях)	від 0 до 10			
РАЗОМ БАЛІВ	від 0 до 50	40		
ЗАГАЛЬНА КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ	від 0 до 100	70		

ПЕРЕВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ЗА 100-БАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ ДО НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКАЛИ ТА ШКАЛИ ЄКТС

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Дата	П.І.П.: голови, членів комісії, секретаря, (підписи)
70	C	добре	10.02.2021	1. Бондарук 2. Дідух 3. Дідух 4. Дідух 5. Дідух

АНОТАЦІЯ

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ

Мета кваліфікаційної роботи полягає у визначенні змісту загальних правових та головних організаційних засад у сфері управління публічними фінансами, розробці напрямів та рекомендацій щодо їх формування та удосконалення.

Відповідно до поставленої мети були визначені основні завдання:

- розкрити сутність та особливості публічних фінансів, їх роль у системі державного управління,
- охарактеризувати організаційну структуру управління публічними фінансами в Україні, визначити функції ключових суб'єктів,
- дослідити особливості формування та реалізації нормативно-правової бази у сфері публічних фінансів в Україні,
- визначити проблеми та недоліки у правовому регулюванні і практичній реалізації управління публічними фінансами,
- розробити пріоритетні напрями удосконалення механізмів управління публічними фінансами в Україні.

Об'єктом дослідження є процеси управління публічними фінансами в Україні.

Предметом дослідження є організаційно-правові основи, норми та принципи управління публічними фінансами.

За результатами дослідження сформульовані висновки та пропозиції щодо забезпечення управління публічними фінансами в Україні, підвищення його ефективності, вдосконалення нормативної бази для регулювання фінансових відносин.

Одержані результати можуть бути використані у практичній діяльності державних органів, які здійснюють управління публічними фінансами, що може сприяти підвищенню ефективності контролю коштів держави та розробки організаційно-правових основ.

Кваліфікаційна робота містить 55 сторінок, список використаних джерел з 49 найменувань.

Ключові слова: організаційно-правові основи, публічні фінанси, управління публічними фінансами, система публічних фінансів, органи управління фінансовою системою.

Рік виконання кваліфікаційної роботи 2025р.

Рік захисту роботи 2025р.

ABSTRACT

ORGANIZATIONAL AND LEGAL BASIS OF PUBLIC FINANCE MANAGEMENT IN UKRAINE

The purpose of the qualification work is to determine the content of the general legal and main organizational principles in the field of public finance management, to develop directions and recommendations for their formation and improvement.

In accordance with the goal, the main tasks were defined:

- to reveal the essence and peculiarities of public finances, their role in the system of public administration,
- characterize the organizational structure of public finance management in Ukraine, define the functions of key entities,
- to investigate the peculiarities of the formation and implementation of the legal framework in the field of public finance in Ukraine,
- identify problems and shortcomings in legal regulation and practical implementation of public finance management,
- to develop priority directions for improving public finance management mechanisms in Ukraine.

The object of the research is the processes of public finance management in Ukraine.

The subject of the study is the organizational and legal foundations, norms and principles of public finance management.

Based on the results of the study, conclusions and proposals were formulated to ensure the management of public finances in Ukraine, increase its efficiency, and improve the regulatory framework for regulating financial relations.

The obtained results can be used in the practical activities of state bodies that manage public finances, which can contribute to increasing the effectiveness of control of state funds and the development of organizational and legal frameworks.

The qualification work contains 55 pages and a list of 49 references.

Keywords: organizational and legal foundations, public finance, public finance management, public finance system, financial system management bodies.

The year of completion of the qualification work is 2025.

Year of thesis defence: 2025.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	10
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ ЯК ОБ’ЄКТУ УПРАВЛІННЯ.....	13
1.1. Визначення поняття та функцій публічних фінансів.....	13
1.2. Публічні фінанси як складова фінансової системи.....	17
РОЗДІЛ 2. ЗМІСТ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ОСНОВ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ.....	22
2.1. Структура публічних фінансових ресурсів та її вплив на систему управління публічними фінансами.....	22
2.2. Характеристика органів управління фінансовою системою.....	31
2.3. Нормативно-правова база управління публічними фінансами в Україні....	36
РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ ПРОЦЕСІВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА СФЕРУ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ.....	42
ВИСНОВКИ.....	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	50
ДОДАТКИ.....	54

ВСТУП

Управління публічними фінансами в Україні завжди було однією з ключових складових державної політики, яка забезпечує фінансування соціальних, економічних та оборонних потреб країни. Забезпечення фінансової стійкості держави та задоволення критичних потреб суспільства в умовах воєнної кризи, потребує значної адаптації фінансової системи, а також розробки нових підходів до бюджетного планування, розподілу ресурсів і контролю за їх використанням.

Воєнні дії значно вплинули на функціонування економіки та системи публічних фінансів. З одного боку, зменшилися надходження до бюджету через втрату частини економічного потенціалу, скорочення виробництва та падіння експорту. З іншого боку, зросли витрати на оборону та соціальну підтримку постраждалого населення та відновлення інфраструктури.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю аналізу існуючих організаційно-правових механізмів управління фінансовими ресурсами в умовах воєнного стану, оцінка їх ефективності та визначення шляхів вдосконалення. Війна також поставила нові завдання перед органами державної влади, зокрема щодо забезпечення прозорості бюджетного процесу, оптимізації витрат та мінімізації корупційних ризиків. Ефективне управління публічними фінансами стало критичним важливим для забезпечення обороноздатності, підтримки економічної стабільності та задоволення гуманітарних потреб населення.

Додатково, інтеграційні прагнення України до Європейського Союзу та взаємодія з міжнародними фінансовими інституціями такими як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Світова організація торгівлі, Рада Європи та Європейський банк реконструкції та розвитку, створюють додаткові виклики. Участь у міжнародних програмах вимагає дотримання високих стандартів управління публічними фінансами, що є стимулом до реформ.

Питання управління публічними фінансами в умовах кризи активно досліджуються українськими та зарубіжними вченими. Так, В. Опарін у своїх роботах акцентує увагу на необхідності реформування бюджетної системи та

забезпечення її прозорості. О. Кириленко досліджує ефективність управління бюджетними ресурсами в умовах соціально-економічних викликів. А. Мартенс і М. Кравчук у своїх працях аналізують вплив зовнішніх факторів, зокрема війни та глобалізації, на державні фінанси, а також роль міжнародної допомоги у стабілізації фінансової допомоги.

Таким чином, розкриття організаційно-правових основ управління публічними фінансами є важливим не лише для підтримання фінансової стабільності в умовах кризи, але й для формування дієвих механізмів відновлення фінансової політики України та сприятимуть зміцненню її фінансової системи.

У зв'язку з цим метою кваліфікаційної роботи є комплексний аналіз організаційно-правових основ управління публічними фінансами в Україні, зокрема під час війни, пояснення їх ефективності та визначення шляхів вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети у дослідженні сформульовано такі завдання, як: розкрити сутність та значення поняття «управління публічними фінансами»; викласти організаційно-правову характеристику принципам, формам та інституціям управління; дослідити нормативно-правову базу, яка регулює управління фінансами; визначити основні виклики та властивості управління публічними фінансами в умовах збройного конфлікту.

Об'єктом дослідження є система управління публічними фінансами, яка включає правові акти, інституції, процедури та інструменти, що забезпечують формування, розподіл і контроль за використанням державних і місцевих фінансових ресурсів.

Предметом дослідження є організаційно-правові механізми, норми та принципи, що регулюють процеси управління публічними фінансами.

Теоретичним і методологічним підґрунтям дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних дослідників, які займаються питаннями, пов'язаними з ефективністю менеджменту державними фінансами, реалізації фінансової підтримки як ланки публічних фінансів.

Поєднання ґносеологічного, логіко-семантичного та методів аналізу та синтезу використовувалися для вивчення літератури, законодавства та інших нормативно-правових актів, а функціональні та структурно-аналітичні - для дослідження динаміки актуальної теми. Методи порівняльного аналізу застосовано для оцінки фінансових розрахунків, що впливають на результати управління публічними фінансами; використано підхід, що охоплює організаційну структуру, функції та взаємодію учасників управління публічними фінансами. Використання зазначених методів забезпечило комплексність підсумків дослідження.

Інформаційною базою кваліфікаційної роботи є сукупність нормативно-правових актів України, а саме: Конституція України, Бюджетний кодекс України та закони, що визначають порядок функціонування органів публічного управління, статистичних даних, аналітичних матеріалів та наукових джерел (монографії, статті, навчальні посібники та інше).

Науково-практична значимість полягає у тому, що у визначенні особливих рис та властивостей управління публічними фінансами в Україні, аналізі нових викликів в умовах війни і пропозиції шляхів вдосконалення організаційно-правових механізмів.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ ЯК ОБ'ЄКТУ УПРАВЛІННЯ

1.1. Визначення поняття та функцій публічних фінансів

Публічні фінанси – це сукупність взаємопов'язаних суспільних ланок та відносин, які взаємозалежать від будь-якого роду суспільних інтересів, що виникають в процесі формування, управління, розподілу або перерозподілу і реалізація фондів держави, місцевих органів та фондів, які відповідають інтереси громадськості, визнані державою, місцевим самоврядуванням та державною або муніципальною владою. Публічні фінанси визначаються шляхом встановлення державними органами або органами місцевого самоврядування нормативних актів у різних галузях щодо формування, розподілу (перерозподілу) та способи реалізації цих коштів, а також управління цими процесами.

Як об'єкт дослідження публічні фінанси, як теоретично, так і практично, актуальні для сучасної української наукової та фінансової практики. У наукових джерелах термін «public finance» відноситься до фінансування товарів і послуг, що здійснюється як недержавними, так і місцевими органами влади за рахунок податків та інших надходжень.

Згідно з класичною теорією фінансів, публічні фінанси розглядаються як інструмент держави для фінансування суспільних благ і реалізації соціально-економічних функцій. У сучасному розумінні, вони включають не лише державний бюджет, але й широкий спектр фінансових механізмів, що забезпечують функціонування як держави, так і місцевих громад.

Ключові ознаки публічних фінансів:

- громадський інтерес (спрямованість на забезпечення суспільного добробуту шляхом фінансування публічних благ та послуг),
- джерела формування (формуються за рахунок обов'язкових платежів, державних позик і грантів),
- централізований характер,
- правове регулювання,
- підконтрольність.

Науковці визначають поняття «публічні фінанси» по-різному, акцентуючи увагу на їх суспільній значущості, функціях у державному управлінні та економічних процесах.

Наприклад, А. Гальчинський зазначає, що публічні фінанси охоплюють всю сукупність фінансових відносин, які реалізуються через державний бюджет, місцеві бюджети, цільові фонди та інші фінансові інститути.

О. Василик трактує публічні фінанси як фінансові ресурси держави та органів місцевого самоврядування, підкреслюючи значення податків та зборів як основних джерел формування публічних фінансів. Натомість, В. Геєць акцентує увагу, публічні фінанси – це не лише інструмент фінансування державних потреб, а й засіб досягнення соціально-економічної рівноваги в суспільстві.

За твердженням, І. Луніної, публічні фінанси – це інструмент забезпечення фінансової, розподілу ресурсів у суспільстві та фінансування суспільних благ, які забезпечують соціальний добробут.

Виявляється, що поняття «публічні фінанси» дуже широко використовується представниками Європейської фінансової (економічної) думки та української національної наукової школи. Описуючи багатовимірну природу поняття «публічні фінанси», науковці акцентують увагу на системі управління фінансовими ресурсами для досягнення економічної та соціальної стабільності.

З розвитком державної системи фінансів в Україні виникли міркування, пов'язані з потребою огляду великої кількості основних елементів науки фінансів, а саме поняття «державні фінанси» та «публічні фінанси». Важливою причиною цього перегляду стала поява нових типів фондів, таких як бюджети адміністративних органів, а також фонди державного соціального страхування (за винятком пенсійних фондів), що відповідають законодавству є некомерційними автономними організаціями.

Державні фінанси – грошові взаємовідносини та зв'язки з розподілу суспільних продуктів, які є державною власністю та є частиною національного багатства, пов'язаного із забезпеченням виробництва, використанням

фінансових ресурсів на задоволення соціально-економічних потреб суспільства, потреб в обороні та менеджменту, а також інші потреби. Публічні фінанси являються системою фінансового забезпечення державної та місцевої влади, взаємовідносин у суспільстві, а також ключовим механізмом реалізації суспільних інтересів і потреб.

Отже, відмінність між «державними» та «публічними» фінансами полягає у тому, що державні фінанси охоплюють ресурси центрального уряду, а публічні – мають широкий обсяг і включають фінанси органів місцевого самоврядування, соціальних фондів та інших інституцій

Державні фінанси є важливою ланкою в фінансовій системі держави. Вона є посередником між значною частиною всіх грошових ресурсів та включає в себе різні фінансові інститути, в рамках яких держава здійснює фіскальну діяльність, тобто розподіляє і перерозподіляє значну частину ВВП, що є основною метою фінансових відносин. Тобто це держава, що враховує соціальні потреби, які визначаються рівнем розвитку та діяльності держави, соціальними потребами на певному етапі розвитку, що забезпечує правову форму і фінансові взаємини. Основним призначенням публічних фінансів є забезпечення прав людини та успішний економічний розвиток держави різних фінансових інститутів.

Зміст публічних фінансів виражається у виконанні таких функцій:

- 1) розподільча,
- 2) стабілізаційна,
- 3) контролююча,
- 4) регулююча,
- 5) стратегічна,
- 6) інтеграційна.

Метою розподільчої функції фінансів є перерозподіл через систему податків, трансфертів, субсидій та інших інструментів з метою зменшення соціальної нерівності та фінансування суспільних благ. Держава використовує свої фінанси для фінансування соціальних, економічних оборонних і культурних

програм. Це забезпечує рівний доступ до важливих суспільних благ, таких як освіта, охорона, здоров'я, інфраструктура.

Стабілізаційна – спрямована на забезпечення економічної рівноваги, зниження макроекономічного зростання та боротьбу з інфляцією.

За допомогою функції контролю за фінансами забезпечується підзвітність та ефективність використання публічних коштів. Це включає моніторинг виконання державного бюджету, здійснення аудиту та перевірок, що дозволяє запобігати зловживанням та корупції. Ця функція сприяє прозорості та підзвітності в управлінні публічними фінансами.

Регулююча – полягає у використанні фінансових інструментів для регулювання економічної діяльності та стабілізації макроекономічної ситуації. Передбачає втручання держави у розподіл ресурсів з метою досягнення цілей, таких як екологічна безпека, економічна рівновага та соціальний захист.

Важливим є визначення пріоритетів державного фінансування та дострокових цілей завдяки стратегічній функції. Публічні фінанси можуть стимулювати економічне зростання через інвестиції в інфраструктурні проекти, наукові дослідження, освіту, підтримку підприємництва, особливо в критичних для економіки сферах. І

Інтеграційна функція використовується для забезпечення інтеграції економіки країни у світовий економічний простір через адаптацію фінансових механізмів до міжнародних стандартів.

Отже, функції публічних фінансів є основними напрямками діяльності держави в управлінні своїми фінансовими ресурсами, забезпечуючи ефективне використання державних коштів, сприяють стабільності економіки та соціальному розвитку.

Таким чином, публічні фінанси є важливим інструментом реалізації державної політики, підтримання макроекономічної стабільності та забезпечення суспільного добробуту. Виконуючи важливі функції, які сприяють розвитку та підвищенню рівня життя населення, публічні фінанси є основою для економічного процвітання та соціального благополуччя.

1.2. Публічні фінанси як складова фінансової системи

Публічні фінанси є важливою складовою фінансової системи країни, в якій є вплив на соціально-економічний розвиток країни в цілому, окремих областей і соціальних верств населення. Фінансові відносини держави, які мають різні форми прояву, разом створюють незамінну фінансову систему, кожна з яких є носієм певних внутрішніх фінансових відносин, які реалізуються при створенні та використанні відповідних коштів. Усі ланки системи фінансів разом відображають устрій держави, характеризуючи рівень розвитку грошових, кредитних та інших зв'язків.

Фінансова система країни зазвичай включає кілька ключових елементів:

1. фінансові установи
2. фінансові ринки (ринок капіталу, ринок грошей, страховий ринок, ринок валют, фондовий ринок)
3. фінансові інструменти
4. фінансові ресурси
5. фінансова політика.

Усі ці елементи взаємодіють між собою для забезпечення ефективного функціонування економіки. Наприклад, фінансові ринки є механізмами для обміну фінансовими ресурсами між учасниками економіки. Фінансова політика являє собою систему заходів та рішень уряду, які спрямовані на управління фінансовими ресурсами країни, регулювання податків, державних витрат, боргу, а також а забезпечення макроекономічної стабільності.

Таким чином, **система фінансів** — це низка взаємопов'язаних частин, кожна з яких, з одного боку, є носієм внутрішніх фінансових відносин, а з іншого — знаходиться в певних відносинах з іншими установами, які гарантують функціонування, взаємодію та процес управління.

До фінансової системи входять:

1. Державні фінанси:
 - Державний бюджет ;
 - державні позабюджетні фонди;

– державний кредит.

2. Місцеві фінанси:

– місцеві бюджети;

– місцеві позабюджетні фонди.

3. Фінанси підприємств, установ, організацій.

4. Інші фінанси:

– відносини щодо формування страхових фондів,

– відносини щодо формування кредитних фондів [28].

Як частина системи фінансів, основними важелями публічних фінансів є державний бюджет, місцеві бюджети, цільові фонди, податкова система, державний борг та фінансування соціальних програм. Ця структура дозволяє забезпечити стійкість державних фінансів навіть в умовах кризи.

На думку українських вчених (зокрема, В. Опаріна та А. Соколика), публічні фінанси забезпечують фінансову основу для реалізації політики в усіх сферах. Вони охоплюють державний бюджет, місцеві бюджети, цільові фонди, а також фінанси державних установ.

Основою публічних фінансів є *державний бюджет*, який є економічним інструментом держави. Він відображає всі доходи і витрати країни протягом певного періоду. Формування та виконання бюджету вимагають високої прозорості та відповідальності для забезпечення ефективності використання публічних коштів. Його ефективна реалізація забезпечує економічну стабільність та розвиток всієї держави. Основним джерелом доходів держави є податки, митні збори та інші платежі. Адекватна податкова система дозволяє збирати необхідні ресурси для фінансування своїх витрат, при цьому забезпечуючи справедливий розподіл фінансового навантаження між громадянами та підприємствами.

Публічні фінанси також включають управління державним боргом, тобто позиками, які держава бере для покриття дефіциту бюджету або для фінансування інфраструктурних проєктів. Державний борг являє собою сукупність фінансових зобов'язань держави перед внутрішніми та зовнішніми

кредиторами. Збалансоване управління боргом дозволяє уникнути фінансових криз та забезпечити макроекономічну стабільність.

Однією з головних функцій публічних фінансів є фінансування соціальних програм, таких як пенсії, охорона здоров'я, освіта, соціальна допомога та захист. Таким чином публічні фінанси забезпечують розвиток економіки, підтримки соціальної стабільності та зростання добробуту населення.

Слід зазначити, що **публічні фінанси** – це важлива складова фінансової системи, яка займається управлінням фінансовими ресурсами держави та органів місцевого самоврядування. Публічні фінанси, будучи частиною фінансової системи, відіграють важливу роль у забезпеченні її стабільності. Через ефективне управління публічними фінансами держава здатна:

- Забезпечувати стабільність фінансових потоків,
- Уникати бюджетних дефіцитів та неефективного використання ресурсів,
- Підтримувати економічний баланс між доходами та витратами,
- Вчасно та ефективно реагувати на економічні ризики.

Вчені виділяють різні класифікації принципів фінансової системи в залежності від їх значення, сфери застосування і впливу на економіку, підкреслюючи їх важливість для ефективного управління публічними фінансами.

А саме І. Лук'яненко виокремлює такі принципи:

Принцип стабільності – фінансова система має забезпечувати стабільність державних фінансів навіть у періоди економічної нестабільності.

Принцип прозорості та відкритості – фінансова діяльність повинна бути прозорою для громадськості та відповідати вимогам звітності.

Принцип економії – ефективне використання публічних фінансів із мінімізацією витрат на утримання державних органів та програм. [25]

У своїх дослідженнях О. Деркач пропонує такі принципи:

- *Принцип фінансової самостійності* (автономія різних рівнів бюджету для прийняття власних рішень);

- *Принцип збалансованості* (необхідність дотримання балансу між доходами та витратами в рамках державного бюджету);
- *Принцип справедливості* (забезпечення правильного та дієвого розподілу фінансових ресурсів серед різних верств населення). [9]

Функції фінансів невіддільні від держави. Їх потреби полягають в тому, що у всіх видах економічних систем основною метою держави є створення ринкових механізмів, тобто попиту і пропозиції, з урахуванням об'єктивних причин. Ці потреби включають, серед іншого, структурну реформу економіки, охорону навколишнього середовища, оборону, правопорядок, розвиток людських ресурсів, загальну освіту, фундаментальні наукові дослідження, охорону здоров'я, соціальне забезпечення і страхування.

Загальноприйнятою основою сучасної інтерпретації загальних принципів фінансового менеджменту в умовах сьогодення є належне управління (*good governance*). Серед принципів, декларованих Програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй, важливими є для державної фінансової стратегії та органів місцевої влади:

- принцип ефективності – фінансова система повинна забезпечувати максимальний результат за мінімальних;
- принцип стабільності – стійкість до економічних коливань і криз, здатність забезпечити стабільність;
- принцип прозорості – відкритість для всіх учасників, з чіткими стандартами, що дозволяє запобігати фінансовим зловживанням;
- принципи справедливості – має забезпечувати рівні умови та соціальну справедливість;
- принцип взаємозв'язку – взаємодія всіх елементів фінансової системи для забезпечення стабільного функціонування економіки в цілому. [7]

Усі ці принципи гарантують дієве функціонування фінансової системи, що, зі свого боку, підтримує економічний розвиток, фінансову стабільність та соціальне благополуччя країни.

Отже, публічні фінанси є важливою сегментом фінансової системи держави. Оскільки вони охоплюють сукупність фінансових процесів під час створення, розподілу та реалізації державних і місцевих фінансових потоків для забезпечення суспільних потреб. Правильне управління публічними фінансами є запорукою стійкого економічного зростання, забезпечує баланс між потребами держави та її громадян, сприяючи розвитку країни в цілому.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ В УКРАЇНІ

2.1. Структура публічних фінансових ресурсів та її вплив на систему управління публічними фінансами

Управління публічними фінансами в Україні – це система органів та механізмів, що забезпечує формування, використання та контроль за державними фінансовими ресурсами. Це процес включає управління державним бюджетом, податковою системою, державним боргом, соціальними витратами та іншими фінансовими інструментами, які забезпечують функціонування держави та досягнення стратегічних цілей [2].

За останні роки в Україні здійснюються реформи в галузі управління публічними фінансами, націлені на підвищення ефективності використання державних коштів. Це включає автоматизацію процесів, боротьбу з корупцією, удосконалення системи державних закупівель, підвищення ступеня прозорості та підзвітності органів влади. Публічний менеджмент фінансами в Україні набув нового сенсу з переходом до ринкових відносин - від жорстких методів регулювання до економічних рівнів впливу через впровадження фінансів, поєднуючи пряме оперативне управління та використання стимулів [6].

Однією з найбільш значущих реформ у публічному управлінні України є децентралізація, метою якої є передача повноважень, ресурсів та відповідальності від центральних органів влади до місцевого самоврядування. Основними досягненнями реформи є створення об'єднаних територіальних громад, зростання рівня бюджетної самостійності громад, підвищення якості місцевих послуг через доступність ресурсів і прийняття рішень на рівні територіальних одиниць.

На сьогодні у часи воєнного стану управління публічними фінансами в Україні є критично важливим та складним завданням, яке потребує оперативного реагування на зміни в економічній та політичній ситуації, а також адаптації фінансових механізмів для забезпечення національної захищеності та стабільності. Збройний конфлікт торкається всіх аспектів системи управління

публічними фінансами, а саме бюджетної політики, мобілізацію ресурсів, соціальних програм та контролю за використанням державних коштів.

Управління публічними фінансами є найважливішою частиною фінансової політики України, від реалізації якої в багато в чому залежить загальний стан бюджетного процесу: процедура планування, затвердження, виконання та моніторинг бюджету. У світовій фінансовій науці цей процес називається бюджетуванням, що дозволяє не лише оптимізувати розподіл ресурсів, але й забезпечити досягнення довгострокових цілей в умовах сучасних економічних викликів.

У системі управління публічними фінансами України впроваджується програмно-цільовий метод бюджету. А саме орієнтація на результат, визначення пріоритетних програм та проєктів, чіткий контроль за використанням коштів, забезпечення прозорості та підзвітності. Згідно з Бюджетним кодексом України, бюджетування є важливим інструментом для ефективного використання державних і місцевих фінансів, спрямованих на досягнення соціально-економічних цілей.

На сьогодні бюджет України зазнає різких змін. Процес коригування державного бюджету триває за рахунок збільшення витрат на оборону і безпеку, збереження соціальних виплат, підвищення податків, відновлення критичної інфраструктури, перерозподіл ресурсів, зменшення витрат на соціальні програми розвитку використання міжнародної фінансової допомоги. Це все створює виклики для збереження фінансової стійкості, адже одночасно із зростанням витрат відбувається скорочення доходів через падіння економічної активності.

Управління публічними фінансами в Україні розглядається як комплекс заходів, інструментів і методів, спрямованих на використання державних і місцевих фінансових ресурсів для досягнення певних цілей. Оскільки публічні фінансові ресурси являються фундаментом системи фінансів в цілому, то також являються основою для стабілізації України та гарантованого виконання бюджету держави. Публічні фінанси мають ланки, кожна з яких має свою

специфіку та функції, але всі вони взаємопов'язані та спрямовані на ефективне використання державних фінансових потоків.

Основними завданнями управління публічними фінансами є:

- Забезпечення стабільності та збалансованості державних фінансів;
- Створення умов для економічного зростання;
- Фінансування суспільних благ та послуг;
- Підтримка соціальної справедливості через перерозподіл доходів.

Структуру управління публічними фінансами можна представити у вигляді табл.1:

Таблиця 1

Структура управління публічними фінансами

Головні складові менеджменту публічними фінансами			
<i>Фінансове планування та прогнозування</i>	<i>Бюджетне регулювання</i>	<i>Контроль</i>	<i>Боргове управління</i>
- Формування державного бюджету - Оцінка економічних перспектив	- Джерела доходів - Напрямки витрат	- Аудиторські перевірки - Фінансовий моніторинг	- Державний борг - Місцеві борги - Залучення міжнародних фінансових ресурсів

Організацій структура в Україні, що визначає порядок управління фінансовими ресурсами, є дворівневою, забезпечуючи раціональне розподілення фінансів між центральними та місцевими органами влади. На центральному (державному) рівні здійснюються збір і розподіл податків, формування центрального бюджету, управління державним боргом, а також виконуються заходи щодо зміцнення економіки та підтримка її рівноваги. На другому рівні – місцевому- управління фінансовими ресурсами здійснюють місцеві органи влади.

Наразі система у сфері менеджменту публічних фінансів України включає в себе наступні ланки:

- 1) *публічні фінансові ресурси* складаються із соціальних відносин, які утворюються під час формування, управління, обігу та витрат з *публічних фондів держави*;
- 2) *місцеві публічні фінансові ресурси* складаються із соціальних відносин, які утворюються під час формування, управління, обігу та витрат з *публічних фондів всіх видів*;
- 3) *публічні фінанси для суспільних цілей*, які виникають у зв'язку з використанням *державних коштів на суспільні інтереси* [43].

Важливою основою системи публічних фінансових потоків в Україні є державні фонди, що є спеціалізованими фінансовими інститутами для виконання певних завдань. Ці фонди забезпечують фінансування соціальних програм та виплат, здійснюють цільове використання грошей і мають чітке законодавче регулювання. Основними є Пенсійний фонд, Фонд соціального страхування України, Фонд соціального страхування на випадок безробіття, Державний дорожній фонд, Екологічний фонд України, Фонд розвитку підприємництва, Фонд підтримки молоді, фонд національного розвитку [23].

З появою державних фондів відбувається забезпечення фінансування різноманітних соціальних, економічних та екологічних програм. Фонди мають чітко визначені джерела фінансування та напрями використання коштів, що дозволяє ефективно вирішувати важливі завдання державного розвитку.

Ключовим елементом публічних фінансів є бюджет країни, який, зі свого боку, є основним економічним важелем держави. Ефективне виконання бюджету - забезпечення економічної стабільності та розвитку всієї країни. Бюджетна система України є значущим елементом державної політики та управління країною, оскільки забезпечує фінансові ресурси для реалізації державних і місцевих програм.

Принципи бюджетної системи в Україні:

- єдність,
- прозорість та відкритість,
- баланс доходів і видатків,

- дотримання та збереження законності,
- справедливість.

Державний бюджет України є головним методом державного регулювання у фінансовій системі. Це основний фінансовий план, який визначає доходи та видатки держави на певний період, передбачаючи поділ й перерозподіл ВВП між обласними територіями країни, секторами економіки, виходячи із цілей економічного розвитку, політики фінансів, певних потреб ринкового механізму.

Законодавче регулювання державного бюджету базується на низці нормативно-правових актів, зокрема Бюджетному кодексі України та іншому законодавстві, що визначає правила складання, затвердження та виконання бюджету. У Законі України «Про Державний бюджет України» [3] кожен рік визначається план надходжень та використання публічних фінансових ресурсів для забезпечення певних завдань, стратегій і функцій, що виконуються посадовими органами влади протягом певного періоду (Додаток А).

Основні складові державного бюджету України є доходи та видатки. Залежна пропорційність між доходами та видатками є важливим елементом бюджету держави для реалізації національних пріоритетів та цілей.

Доходи державного бюджету – це всі фінансові надходження, які держава отримує протягом року. Вони можуть бути як податковими (податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, акцизи, мита та інші), так і не податковими (штрафи, адміністративні збори, рентні платежі). Держава також може отримувати кошти шляхом внутрішніх та зовнішніх позик (випуск державних облігацій, міжнародні кредити) [2].

Видатки державного бюджету – це суми, які витрачаються на фінансування різних державних програм та функцій: соціальні видатки, фінансування освіти та охорони здоров'я, витрати на оборону і безпеку, виплати боргових зобов'язань [2].

Фінансова забезпеченість країни залежить від сприятливої динаміки доходів та видатків. Для зменшення дефіциту бюджету та встановлення балансу між доходами та видатків необхідно вжити такі заходи: збільшити неподаткові

надходження, модернізація видаткової частини бюджету, реалізація нових джерел надходжень, моніторинг та менеджмент видатками. Реалізація цих заходів дозволить забезпечити ефективну та дієву систему бюджетування, а також ліквідує бюджетний дефіцит.

Важливою особливістю бюджетної політики в умовах війни стало зменшення доходів бюджету. Оскільки в країні відбувається скорочення податкових надходжень через зупинку підприємств, скорочення експорту та падіння доходів громадян, зменшення митних зборів, збільшення фінансування оборонного сектору. При цьому видатки на розвиток, соціальні програми та інші сфери скоротилися, що може мати довгострокові негативні наслідки для економіки. Значна частина доходів бюджету забезпечується за рахунок міжнародної фінансової допомоги та грантів від партнерів України. Таким чином, зменшення доходів, зростання дефіциту та боргового навантаження створюють вагомі виклики державі.

Бюджетна система України має наступну структуру – державний та бюджети місцевого самоврядування (Рис. 1), які функціонують на основі єдиних принципів єдності, збалансованості, самостійності, відповідальності та прозорості. Основна мета бюджетної системи – забезпечення ефективного розподілення фінансових потоків для задоволення потреб суспільства. В Україні бюджетна система сформована на принципі справедливого розподілу економічних благ між громадянами і місцевими громадами згідно чинної Конституції України [22]. Бюджетний кодекс України [3] визначає будь-які державні видатки на суспільні потреби, обсяг цих видатків та цільове спрямування.

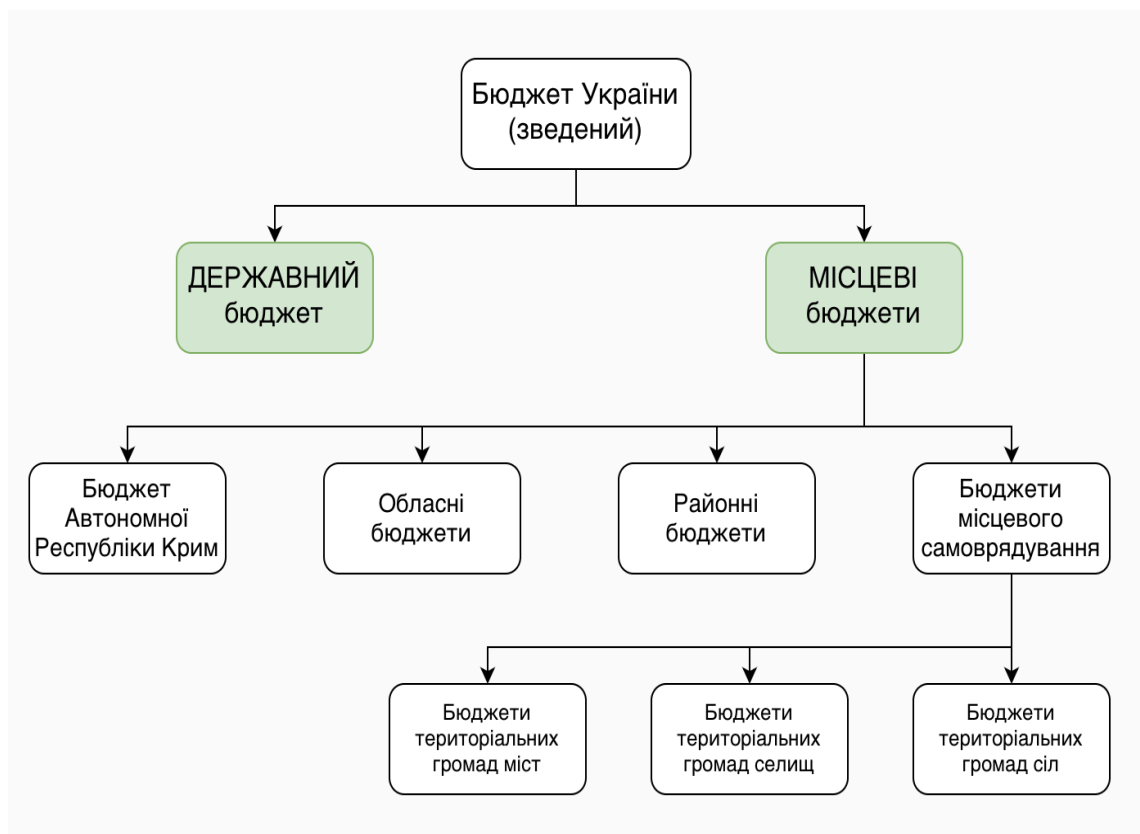

Рис. 1. Складові системи бюджету України

Будучи одним з елементів фінансової системи України, бюджет відображає фінансові зв'язки, з одного боку, які формуються між державою, установами та приватними особами - з іншого боку, його використання для формування та розширення централізованого фонду державних коштів, покращення способу життя та задоволення потреб громадськості. Завдяки бюджету держава має можливість концентрувати свої фінансові ресурси на ключових напрямках економіко-соціального розвитку.

Особливою складовою системи фінансів України є місцеві бюджети, які охоплюють фінансування потреб територіальних громад та мають вирішальне значення для забезпечення місцевих потреб і розвитку регіонів. Таким чином, місцеві бюджети є фінансовими планами місцевого самоврядування, які визначають доходи та видатки на рівні територіальних одиниць. Типи місцевих бюджетів представлені у табл. 2.

Типи місцевих бюджетів в Україні

Кількість місцевих бюджетів України

станом на 01.04.2023 (Наказ Міністерства Фінансів України від 31.03.2023 № 168)

Типи місцевих бюджетів	Всього місцевих бюджетів	з них мають взаємовідносини з державним бюджетом
обласні бюджети, бюджет АРК	25	24
бюджети міст республіканського \ обласного значення	13	1
районні бюджети	136	119
бюджети територіальних громад	1469	1438
бюджети районів у містах обласного значення	35	0
бюджети міст районного значення	6	0
бюджети селищ міського типу	39	0
бюджети сілрад (сіл)	229	0
Разом	1952	1582

Місцеві бюджети дозволяють фінансувати основні послуги, такі як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, культура та спорт, які є важливими для жителів територіальних громад. Наявність власних коштів у місцевих бюджетах підвищує рівень управлінської відповідальності на місцях. Тобто місцеві органи влади мають можливість більш ефективно планувати й реалізовувати бюджети, враховуючи специфіку своїх територій. Таким чином, місцеві бюджети є важливим аспектом процесу децентралізації в Україні.

Вплив війни на місцеві бюджети є надзвичайно значним і багатограним. Зниження доходів, спричинене економічним спадом, зменшенням кількості працюючих, евакуацією населення та пошкодженням інфраструктури, призвело до серйозного дефіциту місцевих бюджетів. Місцеві органи влади зобов'язані шукати додаткові фінансові ресурси через дотації та субвенції з державного бюджету, а також через міжнародну допомогу. Незважаючи на всі труднощі, війна також стимулювала посилення фінансової децентралізації та передача більшої частини повноважень місцевих органів влади для планування та управління бюджетами.

Однак для відновлення стабільності місцевих бюджетів буде необхідно не тільки забезпечити додаткове фінансування, а й зміцнити економічну базу територіальних громад, залучати інвестиції та забезпечити довгостроковий розвиток інфраструктури. Вихід із фінансової кризи, спричиненої війною, потребує комплексних реформ та скоординованих зусиль на всіх рівнях влади.

За період війни в Україні низка проблем щодо використання бюджетних коштів. Ці порушення є результатом об'єктивних обставин (війна, терміновість рішень, дефіцит фінансових ресурсів), так і недоліків в системі управління. Наразі важливим елементом державного управління публічними фінансами в Україні є внутрішній фінансовий контроль, який відіграє ключову роль у забезпеченні прозорості, результативності та законності використання державних ресурсів [21].

Внутрішній фінансовий контроль – система заходів, спрямованих на моніторинг, перевірку та оцінку правомірності застосування бюджетних ресурсів, державної власності та інших активів. Основними завданнями є :

- Сприяння цільовому та ефективному використанню коштів,
- Попередження фінансових порушень і корупційних зловживань,
- Підвищення прозорості бюджетного процесу,
- Надання рекомендацій для усунення виявлених недоліків.

Фінансовий контроль в Україні багаторівневий, структура якого базується на розподілі повноважень між органами виконавчої влади, місцевого самоврядування, а також внутрішніх підрозділів підприємств, установ та організацій (табл.3).

Система бюджетного контролю в Україні

Внутрішній фінансовий контроль в Україні в умовах війни стає особливо значущим, оскільки забезпечує прозорість і законність використання значних обсягів бюджетних ресурсів та міжнародної допомоги. Бюджетна система адаптується до нових викликів через зміну пріоритетів, мобілізацію ресурсів та залучення міжнародної підтримки. У післявоєнний період відновлення бюджетної системи України стане ключовим завданням для забезпечення стійкого економічного зростання та відбудови держави.

2.2. Характеристика органів управління фінансовою системою

Публічне управління фінансами в Україні потребує чіткої організаційної структури, яка забезпечує належне виконання фінансових функцій, контроль за витратами, а також забезпечення належного рівня доходів. Ключову роль в публічному управлінні виконують органи державної влади щодо формування розподілу та контролю фінансів на всіх рівнях – від державного бюджету до місцевих.

Основними органами управління фінансовою системою в Україні є органи, які несуть відповідальність за формування бюджету, контроль за виконанням фінансових зобов'язань, адміністрування податків та витрат, а також аудиторський контроль. До таких належать Верховна Рада України (ВР України), Кабінет Міністрів України (КМУ), Національний банк України (НБУ), Рахункова палата, місцеві органи виконавчої влади, місцеві ради та інші [29]. Кожен з цих органів виконує специфічні функції, спрямовані на забезпечення фінансової стабільності, збереження державних коштів та раціональне використання бюджетних ресурсів. Основні органи управління фінансовими ресурсами в Україні та їх функції представлені в табл. 4.

Верховна Рада України забезпечує та гарантує законодавче регулювання фінансової системи та парламентський контроль, приймаючи закони, які регулюють фінансову систему.

Основна гілка контролю за управлінням публічними фінансовими ресурсами зосереджена в *Кабінеті Міністрів України*, забезпечуючи виконання державного бюджету та здійснюючи загальне керівництво фінансовою системою держави [29].

Міністерство фінансів України (Мінфін) - орган центральної системи уряду, що забезпечує та реалізує фінансову політику, бюджетну політику, податкову та митну політику в галузі внутрішнього державного фінансового управління, організації та контролю виробництва цінних паперів, документів важливої звітності [34]. Саме на нього покладені обов'язки по загальному управлінню всією системою фінансів.

Органи управління публічними фінансовими ресурсами

Орган управління фінансами	Основні функції	Роль у системі управління фінансами
Верховна Рада України	- Затвердження державного бюджету.- Законодавче регулювання фінансової системи.- Контроль за виконанням бюджету.	Законодавче забезпечення фінансової системи та парламентський контроль.
Кабінет Міністрів України	- Розробка проекту державного бюджету.- Виконання фінансової політики.- Загальне керівництво фінансовою системою.	Виконавчий орган для реалізації державної фінансової політики.
Міністерство фінансів України	- Формування та виконання державного бюджету.- Управління державним боргом.- Контроль за доходами та витратами.	Центральний орган управління державними фінансами.
Державна казначейська служба України	- Обслуговування державного та місцевих бюджетів.- Контроль за цільовим використанням коштів.- Ведення обліку платежів.	Виконання та технічна підтримка бюджетного процесу.
Рахункова палата України	- Зовнішній контроль за використанням бюджетних коштів.- Аналіз ефективності бюджетної політики.	Орган фінансового контролю та аудиту державних фінансів.
Державна податкова служба України	- Адміністрування податків.- Контроль за дотриманням податкового законодавства.- Запобігання ухиленню від оподаткування.	Забезпечення стабільного наповнення бюджету через податки.
Державна митна служба України	- Контроль за митними платежами.- Забезпечення економічної безпеки у міжнародній торгівлі.- Надходження митних зборів.	Регулювання зовнішньоекономічної діяльності та наповнення бюджету через митні платежі.
Місцеві фінансові органи	- Розробка місцевих бюджетів.- Контроль за їх виконанням.- Управління фінансами територіальних громад.	Забезпечення ефективного управління фінансами на місцевому рівні.
Національний банк України (НБУ)	- Регулювання монетарної політики.- Стабілізація банківської системи.- Управління золотовалютними резервами.	Центральний банк, що забезпечує макроекономічну та фінансову стабільність.

Мінфін України має стратегічне значення для розвитку економіки країни, оскільки саме він формує умови для стабільного функціонування фінансової системи, контролює ефективність використання бюджетних коштів, а також працює над вдосконаленням податкового законодавства. Без ефективної роботи Мінфін неможливо забезпечити стабільний економічний розвиток, сприяти залученню інвестицій та підтримувати макроекономічну рівновагу країни.

Міністерства фінансів здійснює функції згідно з поставленими цілями:

- Розробка та виконання бюджету
- Контроль за фінансовими ресурсами
- Формування та реалізація податкової політики
- Керування державним боргом
- Забезпечення фінансової стабільності
- Взаємодія з міжнародними фінансовими установами
- Координація фінансових органів.

Мінфін України володіє широким спектром повноважень щодо визначення правової основи державної регулювання щодо функціонування системи фінансів України. Органами Мінфіну є Департамент бюджетної політики, Департамент податкової та митної політики, Департамент державного боргу та фінансових зобов'язань, Управління з питань бухгалтерського обліку та аудиту, Юридичний департамент.

До складу Мінфін входить *Державна казначейська служба України (ДКСУ)*, що є центральним органом виконавчої влади [31]. Основними завданнями є:

- Контроль за бюджетним асигнуванням
- Виконання державного бюджету
- Кошторисний контроль та платіжний процес
- Управління державними рахунками
- Організація взаємодії з банками
- Моніторинг фінансових операцій
- Ведення обліку і звітності.

ДКСУ складається з центрального апарату та територіальних органів, що функціонують на обласному, районному та місцевому рівнях та здійснюють практичне виконання функцій служби на місцях. Завдяки діяльності ДКСУ держава може забезпечити своєчасне фінансування державних програм, контроль за витратами та запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів, що є важливим для розвитку України.

До інститутів безпосереднього менеджменту та контролю у сфері публічних фінансів належать *Державна податкова служба України (ДПСУ)*, що забезпечує фінансову стабільність шляхом ефективного адміністрування податків. Також виконує наступні функції:

- контролює дотримання податкового законодавства;
- вживає заходи для запобігання ухиленню податків;
- адмініструє податкові надходження до державного та місцевих бюджетів.

Рахункова палата України є незалежним органом державного фінансового контролю, який відповідає за перевірку та аудиторське оцінювання ефективності, законності та доцільності використання державних фінансових ресурсів [19]. Основними функціями та завданнями є аудит державних коштів, перевірка виконання бюджету, аналіз та оцінка фінансової діяльності органів державної влади, підготовка звітів та рекомендацій, боротьба з корупцією, співпраці з міжнародними організаціями.

Центральним банком держави є *Національний банк України*, який забезпечує фінансову стабільність. НБУ виконує такі функції: регулює монетарну політику та забезпечує стабільність національної валюти, контролює грошовий обіг і підтримує стабільність банківської системи, здійснює управління золотовалютними резервами.

Децентралізоване управління фінансами на рівні громад і регіонів належить місцевим фінансовим органам, що розробляють місцеві бюджети та контролюють їх виконання. Місцеві фінансові органи відповідають за розподіл

місцевих бюджетів, адміністрування місцевих податків, забезпечення фінансової дисципліни та прозорості. Їх діяльність сприяє розвитку територіальних громад, покращенню добробуту місцевих жителів та сталому економічному розвитку країни.

На сьогодні, у період війни, набуває гнучкість та адаптивність органів управління фінансовою системою, що допомагає країні ефективно проходити через кризу, зберігаючи фінансову стійкість та міжнародну підтримку. Однак важливим є також забезпечення координації між різними фінансовими органами, що дозволяє зменшити ризики фінансових порушень, підвищити довіру громадян до державних установ та стимулювати розвиток економіки на місцевому рівні. Тому важливо, щоб органи публічного управління фінансовою системою активно працювали над вдосконаленням своєї роботи та зміцненням фінансової дисципліни в Україні.

2.3. Нормативно-правова база управління публічними фінансами в Україні

Нормативно-правова база управління публічними фінансами є основою для ефективного функціонування фінансової системи будь-якої країни, зокрема України. Ця база визначає правові основи, принципи та інструменти управління державними та місцевими фінансами, регулює процеси формування, виконання і контролю бюджетами, а також організацію роботи органів державної влади, що займаються фінансовими питаннями.

В Україні нормативно-правова база має великий вплив на стабільність економіки, ефективність використання бюджетних потоків, забезпечення прозорості та підзвітності публічних фінансів.

Під час війни Україна переживає економічну, соціальну та гуманітарну кризу, необхідність адаптації нормативно-правових актів для швидкого реагування на виклики та ефективного управління публічними фінансами стає надзвичайно важливою. Основні принципи та механізми управління публічними фінансами, що були закладені в мирний час, потребують коригування з огляду на специфіку фінансування оборони, відновлення інфраструктури, підтримку

внутрішньо переміщених осіб та забезпечення інших життєво важливих потреб. Водночас важливо зберегти прозорість використання бюджетних коштів та гарантувати належний контроль за їх витратами, щоб уникнути корупційних ризиків та забезпечити дієве використання коштів в умовах обмеженого фінансування.

До основних нормативно-правових актів, які регулюють державну політику у сфері фінансів в Україні є: Конституція України, Бюджетний кодекс України, Закони про державні фінанси, податкову систему, а також численні підзаконні акти, що визначають порядок та процедури, необхідні для управління бюджетними ресурсами.

В умовах війни важливою є адаптація нормативно-правових актів до нових реалій, а саме змінюючи закони щодо мобілізаційних ресурсів, а також прийняття законів та указів, що дозволяють гнучко реагувати на пріоритети оборони та безпеки держави.

Основним документом, що визначає загальні принципи організації державної влади та фінансової системи, є Конституція України [22], яка закріплює обов'язок держави забезпечувати належне функціонування фінансових інститутів, а також гарантує права громадян на соціальні виплати та інші публічні послуги. Конституція України як основне нормативно-правове регулювання у сфері грошово-кредитної політики займає найвище місце в системі джерел фінансового права.

Організаційно-правові основи здійснення державного внутрішнього фінансового менеджменту в Україні засновані на Бюджетному кодексі України [3]. Цей кодекс регламентує різні види відносин і сфері фінансів, що утворюються під час процесу підготовки, розгляду, затвердження, здійснення бюджетів та подання звітів про методи виконання бюджету, контролює здійснення державного бюджету та обласних бюджетів України.

Податковий кодекс України визначає порядок оподаткування, яке є основним джерелом надходжень до державного та місцевих бюджетів. Цей кодекс визначає правила встановлення, стягнення, адміністрування податків,

зборів та інших платежів, а також пільги та механізми контролю за податковою дисципліною.

Серед регламентуючих актів важливе місце, які здійснюють фінансове управління, мають, закони, що визначають систему повноважень органів у сфері фінансів. Це закон України «Про запобігання корупції» [14], закон України «Про Національний банк України» [16], закон України «Про Рахункову Палату» [19], «Про місцеве самоврядування в Україні» [15], «Про відкритість використання публічних коштів» [12], «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [17] та ін.

В Україні існує ряд законів, що регулюють управління фінансами на місцевому рівні, зокрема «Про місцеве самоврядування в Україні» [15], «Про стимулювання розвитку регіонів» [20], які визначають принципи формування та використання місцевих бюджетів, адміністрування місцевих податків, зміцнення фінансової автономії та сприяння регіональному розвитку.

Особливостями сучасного нормативно-правового регулювання є:

- акцент на прозорість та цифровізацію управління фінансами (впровадження електронних систем закупівель та звітності),
- гармонізація законодавства з європейськими стандартами у рамках Угоди про асоціацію з ЄС,
- розширення фінансової автономії місцевих громад у контексті реформи децентралізації.

Види нормативно-правових актів у сфері публічного менеджменту фінансами України представлені у табл. 5, виражаючи їх класифікацію за ключовими критеріями, а також приклади для кожного виду. Ці акти формують правові засади ефективного управління публічними фінансами, забезпечують фінансову рівновагу та прозорість бюджетного процесу. Сукупність правових нормативів у сфері фінансів, які регламентують визначені відносини, виражає правову основу функціонування фінансової системи держави. Тобто формується комплексна система правового регулювання, яка охоплює усі аспекти управління

– від збору податків до контролю за витратами, забезпечуючи економічну стабільність і розвиток держави.

Таблиця 5

Види нормативно-правових актів

Критерій класифікації	Вид нормативно-правового акта	Приклади
За юридичною силою	- Акти вищої юридичної сили	Конституція України, Бюджетний кодекс, Податковий кодекс.
	- Закони	Закон "Про державний бюджет України", "Про публічні закупівлі".
	- Підзаконні акти	Укази Президента, постанови Кабінету Міністрів, накази Міністерства фінансів.
	- Акти органів місцевого самоврядування	Рішення місцевих рад про затвердження бюджетів, встановлення місцевих податків і зборів.
За суб'єктами видання	- Законодавчі акти	Закони України, постанови Верховної Ради України.
	- Виконавчі акти	Укази Президента, постанови КМУ, накази центральних органів виконавчої влади.
	- Контрольні акти	Рішення та звіти Рахункової палати, акти Державної аудиторської служби.
За сферою дії	- Загальні акти	Конституція України, Бюджетний кодекс, Податковий кодекс.
	- Спеціальні акти	Закон "Про публічні закупівлі", постанови про міжбюджетні трансферти.
	- Локальні акти	Рішення обласних, міських та сільських рад.
За предметом регулювання	- Акти бюджетних відносин	Бюджетний кодекс, Закон "Про державний бюджет України".
	- Акти податкових відносин	Податковий кодекс, постанови КМУ про адміністрування податків.
	- Акти управління державним боргом	Закон "Про управління державним боргом", постанови про внутрішні та зовнішні запозичення.
	- Акти у сфері публічних закупівель	Закон "Про публічні закупівлі", накази Міністерства фінансів про проведення тендерів.
За строком дії	- Постійні акти	Конституція України, Бюджетний кодекс, Податковий кодекс.
	- Тимчасові акти	Закон "Про державний бюджет України" на відповідний рік.
За формою впливу	- Регулятивні акти	Бюджетний кодекс, Податковий кодекс.
	- Контрольні акти	Рішення Рахункової палати, акти перевірки Державної аудиторської служби.

Незважаючи на наявність розвиненої правової бази, нормативне регулювання публічних фінансів в Україні має низку недоліків, які обмежують ефективність управління. Основні з них:

1) невідповідність законодавства сучасним викликам

- застарілі положення у деяких нормативно-правових актах, які не враховують сучасні тенденції фінансового менеджменту, цифровізації та інтеграції до міжнародних структур
- слабе відображення сучасних економічних реалій

2) перезавантаженість та суперечливість законодавства

3) часті зміни у законодавстві

- нестійкість податкової політики, що впливає на прогнозованість державних доходів і видатків

4) низька ефективність впровадження норм

- відсутність механізмів належного контролю за виконання багатьох актів

5) слабка адаптація до міжнародних стандартів

- недостатня гармонізація з нормами ЄС, особливо у питаннях публічних закупівель, управління бюджетним дефіцитом та фінансового контролю
- прогалини у нормативному регулюванні співпраці з міжнародними фінансовими організаціями

6) недосконалість місцевого законодавства

- відсутність чіткого правового регулювання у сфері міжбюджетних відносин
- недоліки у нормативній базі, що стосується місцевих податків і зборів, які є важливими джерелами доходів органів самоврядування

7) недостатня увага до антикорупційних норм

- недосконалість законів у сфері боротьби з корупцією у публічних фінансах
- відсутність прозорих механізмів фінансового контролю за витратами бюджетних коштів.

Організація нормативно-правової підтримки фінансового менеджменту в Україні потребує вдосконалення. В умовах збройного конфлікту держава змушена оперативно адаптувати законодавчі та нормативні акти для реагування

на нові економічні виклики. Недоліки нормативно-правової бази у сфері публічного управління уповільнюють процес реформування фінансової системи, знижують ефективність розподілу та використання ресурсів. Подолання цих проблем потребує гармонізації законодавства, забезпечення стабільності нормативної бази, вдосконалення механізмів контролю та активнішої інтеграції до міжнародних стандартів.

РОЗДІЛ 3. ВПЛИВ СУЧАСНИХ ПРОЦЕСІВ НА СФЕРУ УПРАВЛІННЯ ПУБЛІЧНИМИ ФІНАНСАМИ

Сучасні економічні, політичні та соціальні процеси в Україні мають суттєвий вплив на управління публічними фінансами, зокрема через глобалізацію, євроінтеграційні тенденції, децентралізацію, цифровізацію та виклики, пов'язані з воєнним конфліктом. Всі ці процеси змінюють стратегії фінансування, використання державних ресурсів і викликають необхідність у нових підходах до управління фінансовими потоками.

Війна в Україні помітно вплинула на систему управління публічними фінансами, змінивши структуру витрат, джерела фінансування та підходи до бюджетного планування. Це створило нові виклики для фінансової стабільності держави, а саме формування оновлених підходів до розподілу публічних фінансів для відновлення інфраструктури. Основна частина бюджету перенаправлена на фінансування оборонного сектору (закупівлю військової техніки та амуніції, виплати військовослужбовцям та компенсації постраждалим), значне зростання витрат на гуманітарну допомогу, соціальну підтримку населення. Через воєнні дії значно зменшилися надходження до бюджету, що спричинило покриття дефіциту бюджету за рахунок міжнародної фінансової допомоги. Значні зміни відбулися у фінансуванні регіонів, оскільки деякі території втратили дохід через руйнування і втрату населення. Міграційні процеси у період війни призводять до зміщення частини ресурсів та забезпечення внутрішніх мігрантів, також значний потік працездатного населення за кордон знижує обсяги надходжень до бюджету. Внаслідок воєнного стану уряд змушений коригувати фінансову політику України для мінімізації негативних наслідків для національної економіки.

Глобалізація економіки України у воєнний період набула особливого значення, оскільки інтеграція до світової економіки є ключовим чинником підтримки національної стійкості. Війна, яка триває й досі, значно змінила умови глобалізації, зокрема створила нові виклики для економічного розвитку та водночас відкрила перспективи для посилення міжнародного виробництва.

Економічна криза посилила фінансові труднощі та негативно вплинула на ринки праці, інвестиційну привабливість і зниження доходів населення. Одним з найбільших викликів для ринку праці є різке скорочення кількості робочих місць. Значна частина громадян втратила роботу внаслідок бойових дій, закриття підприємств, міграції населення. Внутрішня міграція створила новий попит на робочу силу в менш постраждалих областях, але одночасно виникли труднощі з інтеграцією переселенців на ринок праці. Спостерігається зростання попиту на певні професії, особливо ті, що пов'язані з обороною, безпекою, логістикою та гуманітарною допомогою. Це стосується працівників, які займаються ремонтом і відновленням інфраструктури, а також спеціалістів з надання медичної допомоги, волонтерів та працівників гуманітарних організацій. Водночас відбувається скорочення робочих місць в інших галузях, таких як туризм, транспорт та деякі інші.

Заробітна плата в Україні у воєнний стан стала однією з головних проблем. Уряд здійснив низку заходів для підтримки населення, зокрема шляхом соціальних допомог, компенсацій за безробіття та програм для підтримки бізнесу. Держава також запровадила певні механізми для сприяння працевлаштуванню, але відсутність достатньої кількості робочих місць і нерівномірний розподіл робочої сили залишають ці ініціативи недостатньо ефективними.

Насьогодні інтеграція України в глобальні економічні процеси змушує уряд адаптувати свою фінансову політику до міжнародних стандартів. Це включає реформування бюджетної системи, податкової політики, а також заходи спрямовані на інвестиційне залучення та стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу. Україна активно взаємодіє з міжнародними фінансовими організаціями, такими як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Рада Європи, Європейський Союз, що надають фінансову допомогу та кредити для проведення реформ. Залучення іноземних інвестицій є важливим джерелом для фінансування інфраструктурних проєктів, відновлення економіки після війни та розвитку соціальних програм.

Цифровізація економіки України є стратегічним напрямом розвитку, що має великий потенціал для підвищення ефективності управління, економічного зростання та інтеграції до європейського цифрового простору. У період війни цифровізаційні процеси набувають критичного значення, стаючи не лише інструментом стабілізації, але й важливою післявоєнного відновлення.

Цифрові технології дозволяють забезпечувати безперервну роботу державних органів навіть в умовах зруйнованої інфраструктури, забезпечувати доступ до послуг, сприяють комунікації з міжнародними партнерами для отримання фінансової, гуманітарної та військової допомоги. Цифрові платформи, як-от електронні торгові майданчики, системи онлайн-платежів, стали ключовими для функціонування бізнесу та підтримки економічної активності. Електронні сервіси, зокрема через платформу «Дія», забезпечують швидкий доступ громадян до державної допомоги, компенсацій та інших соціальних виплат. Важливим є забезпечення захисту державних даних та критичної інфраструктури від кібератак, які значно почастишали під час війни. Відбувся розвиток онлайн-платформ для забезпечення безперервної освіти в умовах війни, розвиток онлайн-торгівлі, що дозволило бізнесу залишитися конкурентоспроможним. Отже, використання ІТ-технологій є важливою силою для відновлення та модернізації економіки України.

Сучасне публічне управління неможливе без активної участі громадянського суспільства, яке виконує роль посередника між державою та громадянами. Громадські ради при органах влади консультують та пропонують до політики. З'явилися електронні петиції, що дозволяють громадянам ініціювати розгляд питань органами влади. Запроваджено електронне врядування – цифрові платформи для забезпечення прозорості та доступності послуг.

Одним із позитивних аспектів війни стало прискорення впровадження гнучких форм зайнятості, зокрема дистанційної роботи. Завдяки розвитку цифрових технологій, багато українців змогли продовжити працювати в онлайн-форматі, що дозволило зберегти зайнятість та забезпечити роботу багатьом

підприємствам. Це особливо стосується працівників, що працюють в ІТ-сферах, фінансових послугах, маркетингу та освіті. Завдяки гнучким умовам багато компаній адаптували свої робочі процеси до воєнного часу, дозволяючи працівникам працювати віддалено або з графіком, що забезпечувало їм більшу мобільність та безпеку. Однак ці зміни також створили певні проблеми, зокрема, для людей з низьким рівнем цифрових навичок, які не змогли адаптуватися до нових умов.

У період війни в Україні також посилюються антикорупційні заходи у фінансовій сфері, оскільки корупція набула особливої загрози, підриваючи ефективність використання обмежених ресурсів, послаблюючи довіру до державних інститутів та ставлячи під сумнів міжнародну підтримку. Це непрозорість закупівель для потреб армії, використання гуманітарної допомоги не за призначенням чи її розкрадання, недостатній контроль за використанням коштів від міжнародних партнерів коштів, які призначені для відновлення інфраструктури чи підтримки внутрішньо переміщених осіб.

Корупція є критичним викликом, який негативно впливає на обороноздатність держави, ефективність управління ресурсами та довіру до державних інституцій. У контексті війни, коли країна максимальної мобілізації ресурсів, корупційні прояви підривають національну безпеку, соціальну стабільність та репутацію України на міжнародній арені.

Війна докорінно змінила підходи до управління публічними фінансами в Україні, зумовивши перерозподіл ресурсів на оборонні потреби, соціальний захист та відновлення. Основні виклики – дефіцит бюджету, залежність від зовнішньої допомоги, необхідність відновлення економічної бази. Однак ці процеси також стимулюють реформи у сфері прозорості, децентралізації та цифровізації, що закладають основу для майбутнього відновлення та розвитку фінансової системи України. Децентралізація, яка була важливою частиною економічної реформи до початку війни, зіштовхнулася з новими викликами. Місцеві бюджети переживають значні втрати зменшення податкового надходжень, зниження економічної активності та зміщення податкових потоків

до центрального бюджету. Це вимагає адаптації механізмів фінансової підтримки місцевих бюджетів та додаткових фінансових вливань для підтримки місцевих громад.

Глобалізація економіки має значний вплив на різні аспекти управління публічними фінансами в Україні. З одного боку, це відкриває нові чинники для розвитку, інвестування та економічного зростання, а з іншого – перед країною стають нові виклики, пов'язані з адаптацією до змінюваних умов міжнародного економічного середовища. Сучасні глобальні фінансові потрясіння, зокрема зміни на світових ринках енергоресурсів та продовольчих товарів, можуть значно вплинути на державні фінанси, підвищуючи ризик інфляції та валютних коливань. Розвиток цифрових технологій відкриває в Україні нові можливості для поліпшення управління публічними фінансами через автоматизацію процесів бюджетного планування, моніторинг використання державних коштів, а також через системи електронних закупівель і прозорих державних витрат.

Сучасні процеси, що відбуваються під час війни України, мають глибокий вплив на сферу управління публічними фінансами. Війна вимагає змін у бюджетному процесі, у нормативно-правовій базі та механізмів залучення фінансування. Водночас, для забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів у цей складний період необхідно активно впроваджувати технологічні інновації, підвищувати прозорість та боротися з корупцією. Тільки через комплексний підхід до управління публічними фінансами можна забезпечити стабільність економіки, зберегти фінансову безпеку країни та підтримати соціально вразливі верстви населення в умовах війни.

ВИСНОВКИ

Військовий стан в Україні значною мірою вплинув на діяльність системи публічних фінансів. Зміни в державних пріоритетах, значне збільшення видатків на оборону та безпеку, зростання соціальних потреб населення вимагають адаптації фінансової системи до нових умов.

Управління публічними фінансами характеризується необхідністю швидкого реагування на виклики та оптимізації фінансових потоків. Це включає централізацію бюджетних ресурсів, зміни у структурі доходів та видатків, зменшення менш пріоритетних видатків, активне залучення допомоги, запровадження податкових пільг для підтримки економіки. Основними викликами стали зменшення доходів державного бюджету, збільшення його дефіциту, необхідність реалізації додаткових ресурсів, зростання боргового навантаження, а також необхідність сприяння прозорості та підзвітності використання коштів.

Організаційно-правові основи управління публічними фінансами визначаються низкою важливих законодавчих актів, серед яких основними є Конституція України, Бюджетний кодекс України, Податковий кодекс України, а також інші нормативно-правові документи, що регулюють бюджетний процес, державні витрати, податкові надходження, публічні закупівлі та фінансову звітність. Правова основа гарантує, що всі фінансові операції здійснюються в межах законодавства та з урахуванням принципів прозорості, публічності та звітності.

Законодавче регулювання управління публічними фінансами в Україні набуло динамічності. Були затверджені зміни до бюджетного кодексу України, законів про державний бюджет, а також прийнято спеціальні нормативно-правові акти, які забезпечують мобілізацію ресурсів для обороноздатності держави. Важливим елементом розподіл повноважень між різними рівнями влади, а саме центральними та місцевими органами, що охоплюють не лише бюджетні процеси, а й податкову політику, фінансовий контроль та інші аспекти. Удосконалено механізми перерозподілу бюджетних коштів із пріоритетом на

фінансування військових, гуманітарних і критично важливих соціальних потреб. Забезпечено правові засади для залучення міжнародної фінансової допомоги та управління зовнішнім боргом.

Україна посилює координацію з міжнародними фінансовими організаціями, створюючи спеціалізовані агентства та комітети для управління та моніторингу отриманих ресурсів. Фінансування з боку таких установ як, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Європейський Союз та уряди окремих держав, забезпечує ліквідність державного бюджету України. Значна частина міжнародної допомоги надається у формі безповоротної фінансової підтримки, що дозволяє зменшити боргове навантаження. Фінансова допомога дозволяє стабілізувати валютний курс, знизити інфляційний тиск та забезпечити своєчасну виплату соціальних зобов'язань. Проте умовою більшості міжнародних програм є забезпечення прозорості та підзвітності, що стимулює Україну до впровадження новітніх практик у сфері управління публічними фінансами.

Міжнародна фінансова підтримка не обмежується лише поточними потребами воєнного часу, ай закладає основи для післявоєнного відновлення України. Основними напрямками є залучення приватних інвестицій у відновлення інфраструктури та промисловості, реалізація програм економічної модернізації, інтеграція України у світову економічну систему через поглиблення зв'язків та впровадження міжнародних стандартів.

Інноваційні технології та цифровізація фінансових процесів стають важливою складовою організаційно-правових основ управління публічними фінансами. Впровадження електронного уряду, автоматизація податкових та бюджетних процесів дозволяє підвищити ефективність, прозорість та зручність взаємодії громадян і бізнесу з органами влади.

Для підвищення ефективності управління в умовах війни доцільно:

- удосконалити механізми контролю за використанням бюджетних коштів,
- забезпечити рівновагу між оборонними потребами та соціально-економічною підтримкою населення,

- впроваджувати цифрові інструменти для управління фінансовими ресурсами,
- активізувати співпрацю з міжнародними організаціями.

Необхідність постійного вдосконалення та оновлення правових механізмів управління публічними фінансами є актуальною задачею для забезпечення сталого розвитку економіки у період глобальних викликів, таких як війна.

Успішне управління публічними фінансами в умовах війни вимагає комплексного підходу, ефективного законодавчого регулювання, раціонального використання ресурсів та активної міжнародної підтримки. Поряд із фінансуванням оборонного сектору необхідно забезпечити належний рівень соціального захисту населення, відновлення критичної інфраструктури та підтримку малого і середнього бізнесу. Україні необхідно зберігати високий рівень взаємодії з міжнародними партнерами, забезпечуючи прозорість, підзвітність і ефективність використання отриманих ресурсів.

Таким чином, організаційно-правова основа управління публічними фінансами в Україні є необхідним чинником для підтримання ефективного функціонування державної системи, а також підтримки економічної стабільності та розвитку країни в умовах сучасних викликів. Запорукою випереджаючого розвитку України є ефективне використання фінансових потоків. Формування самодостатньої системи фінансів є важливою стратегією державних органів влади та досягається шляхом раціонального управління публічними фінансами. Дієве вирішення фінансових викликів сприятиме не лише підтримці обороноздатності, але й закладанню основ для післявоєнного відновлення та сталого розвитку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналітичний звіт «Публічні фінанси України: виклики та перспективи в умовах війни». Київ: Центр економічної стратегії, 2023. – 92 с.
2. Бліщук К. М., Козак І. І. Ефективність управління публічними фінансами в нових економічних умовах. Ефективність державного управління. 2020. № 2 (63). С. 201–214. DOI: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.63.2020.212676>.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws-/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>
4. Гальчинський, А.С. «Теорія грошей» / А.С. Гальчинський. – К.: Основи, 2020. – 544 с.
5. Геєць, В.М. «Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку» / В.М. Геєць. – К.: Інститут економіки НАН України, 2021. – 720 с.
6. Грицак, О.В. «Реформування публічних фінансів України як основа післявоєнного відновлення» // Економічний вісник. – 2023. – № 2. – С. 28-34.
7. Губерський, М.Д. «Роль міжнародної допомоги у забезпеченні фінансової стабільності України» // Фінанси України. – 2022. – № 8. – С. 15-22.
8. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки: постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>
9. Деркач, К.І. «Публічні фінанси: теоретико-прикладний аспект» / К.І. Деркач. – Харків: Видавництво ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2022. – 395 с.
10. Єдиний веб-портал використання публічних коштів. Міністерство фінансів України. URL: <https://spending.gov.ua/new/disposers>.
11. Жеребило І. В. Публічні фінанси і розвиток соціальної сфери: концептуальні домінанти та діалектика взаємодії [Текст] : монографія / І. В. Жеребило; [наук. ред. Возняк Г. В.] ; Ун-т банк. справи. - Львів : ГАЛИЧ-ПРЕСС, 2021. - 384 с.
12. Закон України «Про відкритість використання публічних коштів» від 11.02.2015 р. № 183–VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/183-19>
13. Закон України «Про державний бюджет України на 2024 рік» від 20.09.2023

- № 3251-IX [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.
14. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 р. № 1700-VII. // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
15. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997р. № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%2F97-%E2%F0>
16. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/679-14>
17. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993 № 2939-XII (Редакція від 28.12. // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>
18. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.
19. Закон України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/576-19>
20. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 08.09.2005 р. No 2850-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/2850-15>.
21. Кириленко, О.П. «Організаційно-правові засади публічних фінансів в умовах воєнного стану» // Економіка і держава. – 2023. – № 4. – С. 45-52.
22. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%E2%F0>
23. Кравчук, І.В. «Фінансова політика України: теорія і практика» / І.В. Кравчук. – Тернопіль: Економічна думка, 2021. – 328 с.
24. Лановий, В.Г. «Фіскальна політика України в умовах війни: сучасні виклики»

// Журнал публічного управління. – 2023. – № 6. – С. 5-12.

25. Лук'яненко, І.Г. «Фінансова стабільність України в умовах глобальних викликів» / І.Г. Лук'яненко. – К.: Вид-во КНЕУ, 2022. – 348 с.

26. Луніна І. О., Бондарук Т. Г. Публічні фінанси та міжбюджетні відносини: навч. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2019. 304 с.

27. Маслій Н. Д. Фінанси публічного сектору: українські реалії та світовий досвід : навчальний посібник / Н. Д. Маслій, М. А. Дем'янчук. - Одеса: Астропринт, 2022. - 384 с. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/33850>

28. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. Фінанси України. 2019.

29. Офіційний вебпортал парламенту України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

30. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>

31. Офіційний сайт Державної казначейської служба України. URL: www.treasury.gov.ua

32. Офіційний сайт Державної служби фінансового моніторингу України. URL: <http://www.sdfm.gov.ua/index.php?lang=uk>

33. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua>

34. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>

35. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

36. Постанова Верховної Ради України «Про структуру бюджетної класифікації» від 12.07.1996р. № 327/96-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=327%2F96-%E2%F0>.

37. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України» від 15.04.2015 № 215 //

38. Постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості формування і виконання бюджетів в умовах воєнного стану» від 11.03.2022 № 252

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>.

39. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Положення про Державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 № 236 // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF>

40. Стратегія реформування державного управління України на 2022–2025 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.07.2021 р. № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#n9>

41. Семенов, В.І. Управління державними фінансами в умовах кризи: монографія / В.І. Семенов. – К.: НАН України, 2021. – 280 с.

42. Соколик, М.В. «Бюджетний менеджмент: теоретико-методологічні засади» / М.В. Соколик. – Львів: Видавництво ЛНУ ім. І. Франка, 2022. – 310 с.

43. Христенко Л. М., Чорна О. Ю. Публічні фінанси та фінансовий менеджмент у публічній сфері: сутність понять, відмінні риси та особливості системних складових. Вісник східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. 2020. № 2 (258). С. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2020-258-2-96-102>.

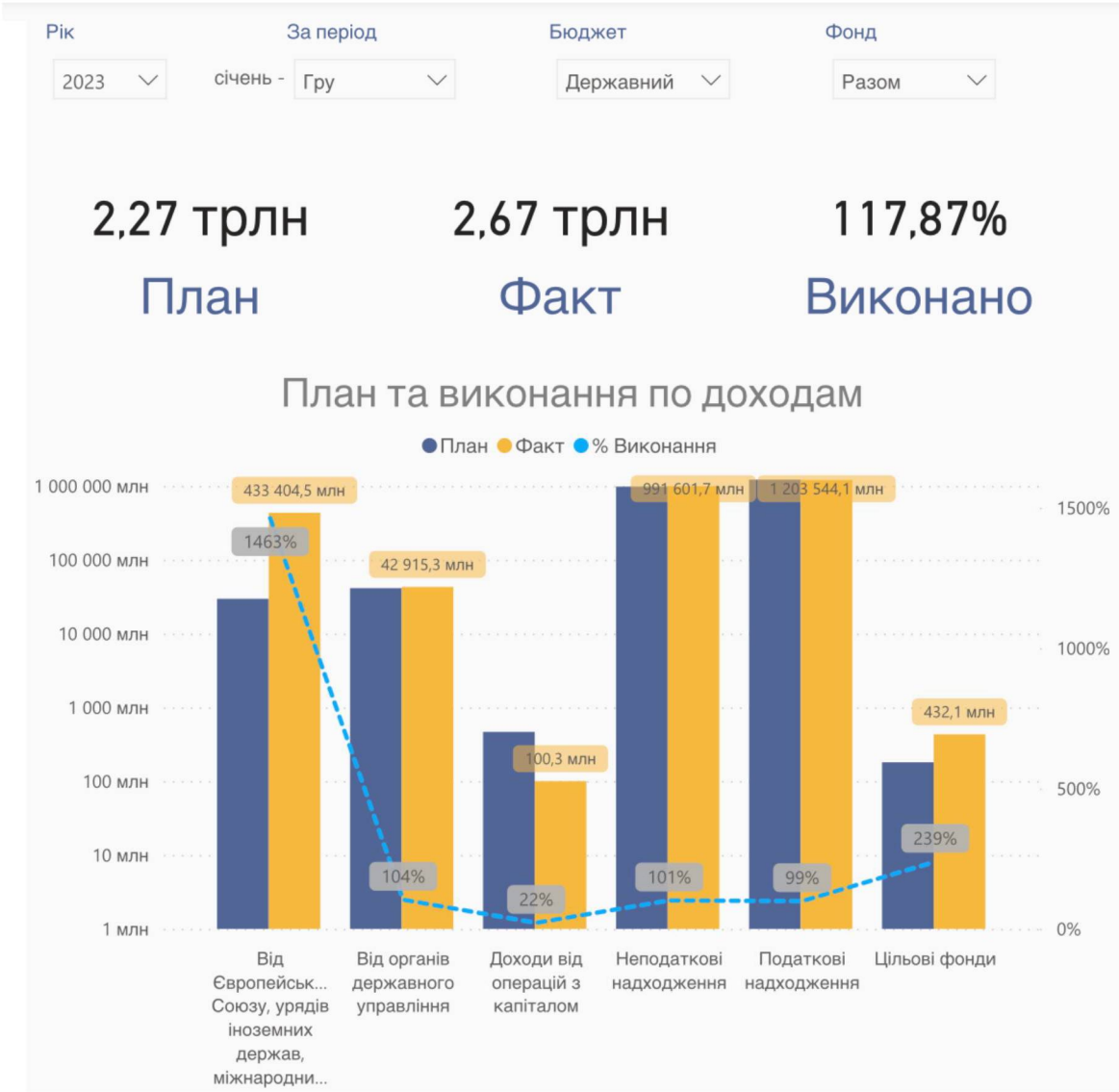
44. Daniele D'Alvia International Insolvency and Finance Law: Legal Constants in Times of Crises. 2022. 98 p.

45. Management of socio-economic system development based on project management in conditions of economy and society digitalization [Text] : monograph. Vol. 1. - Lviv : Rastr-7, 2023. - 140 p.

47. Nuclear History of Ukraine / Ed. P. Sinovets. Springer Nature Swizerland AG, 2022.

48. Smalskys V., Gavkalova N., Babenko K., Zolenko A. Efficiency of the stakeholder interaction in the context of ensuring sustainable territorial development. Problems and Perspectives in Management. – 2020. – 18(2). – p. 340-349.

49. Transparency International. Звіти щодо прозорості управління фінансами в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.transparency.org>.

2,27 трлн

План

2,67 трлн

Факт

117,87%

Виконано

План та виконання по доходам

● План ● Факт ● % Виконання

1 000 000 млн

100 000 млн

10 000 млн

1 000 млн

100 млн

10 млн

1 млн

433 404,5 млн

1463%

42 915,3 млн

104%

100,3 млн

22%

991 601,7 млн

101%

1 203 544,1 млн

99%

432,1 млн

239%

Від Європейськ... Союзу, урядів іноземних держав, міжнародни...

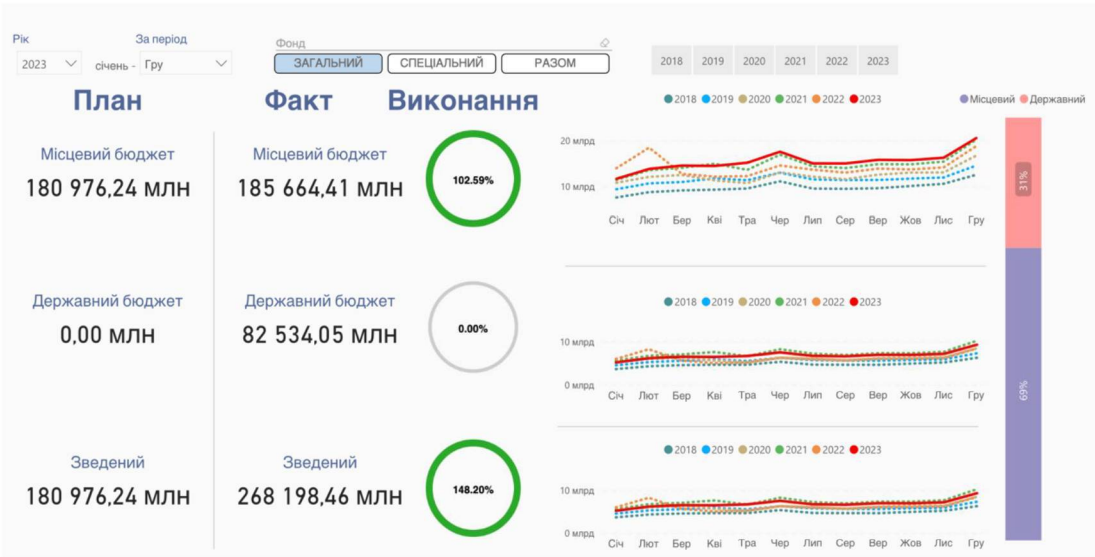
Від органів державного управління

Доходи від операцій з капіталом

Неподаткові надходження

Податкові надходження

Цільові фонди

План

Факт

Виконання

Місцевий бюджет

180 976,24 млн

Місцевий бюджет

185 664,41 млн

102.59%

Державний бюджет

0,00 млн

Державний бюджет

82 534,05 млн

0.00%

Зведений

180 976,24 млн

Зведений

268 198,46 млн

148.20%

20 млрд

10 млрд

0 млрд

Січ Лют Бер Кві Тра Чер Лип Сер Вер Жов Лис Гру

10 млрд

0 млрд

Січ Лют Бер Кві Тра Чер Лип Сер Вер Жов Лис Гру

10 млрд

0 млрд

Січ Лют Бер Кві Тра Чер Лип Сер Вер Жов Лис Гру

31%

69%

Продовження Додатку А

